

175 aastat FERDINAND WRANGELI sünnist

Ferdinand Wrangel sündis 9. jaanuaril 1797. a. Pihkvas. 1815. a. lõpetas ta parima õpilasena mereväe kadetikorpusel. Esimeseks töökohaks sai Tallinna sadam. Siin kuulis noormees Golovini kavatsetavast ümbermaailmareisist. Wrangel otsustas maksu mis maksab ekspeditsioonist osa võtta. Ta lahkus salaja teenistuskohalt, sõitis Peterburi ja pääses seal Golovini jutule. Ju siis noore entusiastiga soov kaugeid meresid sõita oli nii siiras ja tugev, et Golovin otsustas ta ühes võtta.

See oli tulevase kuulsa meresõitja ja maadeuurija esimehe ümbermaailmareis, mis ei jäänud aga viimaseks.

1820.—1824. a. organiseeris mereministeerium ekspeditsiooni Siberisse Põhja-Jäämere kallastele. Selle ekspeditsiooni Kolõmarühma juhtis Ferdinand Wrangel, Jana-rühma aga tema sõber P. Anjou. Ületades ebainimlikke raskusi, võideldes külma ja väga sageli ka näljaga, suutis F. Wrangel oma retkel kindlaks teha, et Aasia ja Ameerika manner ei ole omavahel ühendatud, et Beringi väin on tõepoolest väin (milles tollal veel väga kaheldi). Samal ajal uuriti kohalike elanike elu-olu, loodust, tehti hüdrograafilisi, kliimaatilisi ja muid vaatlusi kaardistati läbitud alad. Wrangel kirjutas hiljem sellest raskest, ent huvitavast uurimisretkest raamatu «Reis mööda Siberi põhjarannikut ja Jäämerd».

1825.—1827. a. sooritas Ferdinand Wrangel teise ümbermaailmareisi. seekord juba ta enda juhtimisel. Väikesel sõjaväe transpordilaeval «Krotki» sõideti üle Atlandi ookeani, ümber Lõuna-Ameerika ja pärast ligi kümme kuud kestnud reisi jõuti Petropavlovsk-Kamtsatskisse.

1828. aasta kevadel sõitis Wrangel Tallinna, kus kosis tuntud balti-saksa koolitegelase Wilhelm Rossilloni tütre Elisabethi. Koos noore naisega asuti nüüd taas teele Aljaskale, kuhu Wrangel oli määratud Venemaa kolooniate asevalitsejaks. Viis aastat möödusid Vene-Ameerikas Sitka saarel.

Wrangeli järgmine töökoht oli mereministeeriumi laevametsade departemang, mille eesotsas ta seisis 13 aastat. Nüüd töid teenistuskohustused teda sageli Eestimaale. Siia otsustas ta oma perele ka püsiva kodu rajada.

1840. a. ostis Wrangel Rakvere kreisis Viru-Jaagupi kihelkonnas Roela mõisa, mille kinkis abikaasa Elisabethile. Roelast sai nüüd paljudeks aastakümneteks Wrangelite pere eluase. Ferdinand Wrangel viibis seal pikemalt 1850-ndate aastate alguses, millal ta naine haigestus ja suri, samuti oma elu viimastel aastatel. Muul ajal veetis ta aga pere juures kõik oma puhkused, pikemad pühad, ka komanderingupäevadest näpistatud vabad tunnid.

F. Wrangelil oli viis last. Et nende hoidjad olid kohalikud talunaised, rääkisid lapsed juba maast-madalast eesti keelt. Vabalt valdas eesti keelt ka nende ema Elisabeth.

Eestimaal paikadest olid Ferdinand Wrangelil peale Tallinna ja Roela veel väga tihedad sidemed Tartuga. Ka oma elu lõukupäevad veetis ta Tartus, kus surm tabas teda 73. eluaastal. See oli 6. juunil 1870. Kuulsa meresõitja põrm toodi Viru-Jaagupisse ja sängitati siin, perekonna matmispaigas, maamulda. O. KIRSS